

LUČKA KOŠČAK

Bojevnica

**LUČKA KOŠČAK
BOJEVNICA**

Umetnica: Lučka Koščak

Fotografije: Tone Stojko

© Tržiški muzej

Besedilo: Mojca Grmek, Suzana Kokalj

Jezikovni pregled: Barbara Štefančič

Oblikovanje: Barbara Bogataj Kokalj

Založil: Tržiški muzej, Muzejska 11, 4290 Tržič

Zanj: Jana Babšek, direktorica

Naklada: 180 izvodov

Tisk: Tiskarna Uzar

Galerija Paviljon NOB, Predilniška cesta 12, Tržič
22. 10. – 21. 11. 2020

Razstavo sta omogočila

Kiparka Lučka Koščak je med umetniki slovenskega umetnostnega prostora ena redkih umetnic, ki se ukvarjajo z bivanjsko tematiko. Njeno delo že od začetka zaznamuje nekaj ključnih osnovnih potez. Na eni strani dosledno vztrajanje pri naravnih materialih, kot so glina, kamen in zmrznjena voda, na drugi pa specifičen pristop k obdelavi materiala, za katerega je značilno iskanje prvobitne življenjske moči, ki je ostala ujeta v njem. Že iz tega razmerja med izbiro materialov in ustvarjalnim pristopom je očitno, da je v središču kiparkinega zanimanja življenje kot večni krogotok energije, materije, duha, v tem okviru pa še posebej človekova eksistenca s svojo enkratnostjo, krhkostjo in neizbežnim koncem.

V skladu s to tematiko je pri ustvarjanju umetniških del temeljno izhodišče Lučke Koščak človeška figura. Njen opus sestavlja množica najrazličnejših figur, med katerimi najdemo nosečnice, matere, otroke, mladenke in mladeniče, pare, družine, najbolj številne pa so figure ljudi-angelov, upodobljene v izrezu do pasu, z obrazom, obrnjenim proti nebu, zaprtih oči in smehljajočih se ustnic.

V teh mirnih, spokojnih in vase zazrtih figurah je zajeto umetničino bistvo ustvarjanja. Občutje, ki ga izražajo, skuša prenesti tudi na nas in nam tako pokazati eno od najbolj naravnih, a skoraj pozabljenih oblik komunikacije – to je ustvarjanje vezi s samim seboj, ki nam omogoča, da izstopimo iz ponorelosti zunanjega sveta in se obrnemo k tistemu, kar nosimo v sebi. To temeljno sporočilo umetnica nadgrajuje z razporejanjem kipov v vrste, kroge ali gruče na razstavah, kjer se na prvi pogled zdijo enaki, kot ljudje v množici ljudi, vendar podrobnejši ogled pokaže, da so si med seboj precej različni: kot posamezniki drug od drugega. Na ta način umetnica skuša prikazati človeka kot posameznika, ki ustvarja vez s samim seboj, in hkrati kot del skupnosti, kjer ustvarja vezi z vsemi preostalimi, bistveno pri tem pa je, da sta obe vrsti komunikacije med seboj povezani.

Tudi tokratno razstavo je umetnica zasnovala na komunikaciji, tokrat s skulpturo Stojana Batiča (1925–2015), ki stoji na ploščadi pred galerijo. Lučka Koščak in Stojan Batič imata kot kiparja več skupnih potez, kot se zdi na prvi pogled. Njuno umetniško delo povezujejo afiniteta do klasičnih kiparskih tehnik (klesanje v kamnu, oblikovanje v glini in vlijanje v bron), razgibana obdelava površine kipa z reliefi ali grafizmi kot prehod med njegovim notranjim in zunanjim prostorom, osrednji motiv človeške figure in ne nazadnje poetičen izraz, pri Batiču značilen predvsem za njegovo malo plastiko. Vendar pa je tisto, kar je umetnico pritegnilo pri tej Batičevi skulpturi in na čemer je zasnovala komunikacijo, tema upora proti nevzdržni situaciji, v katerem so se med seboj povezale različne skupine ljudi.

Kot je znano, je Batičeva skulptura nastala kot spomenik NOB. V osnovi gre za krožno kompozicijo s celopostavnimi figurami, ki so zgnetene v kompaktno gručo. Figure predstavljajo žensko z otrokom v naročju, kaznjence z obešenimi tablam okrog vratu, partizana z dvignjeno desnico, vodnika s konjem in ranjenca/bolnika. Vse skupaj, stisnjene v gručo, simbolizirajo značilno, heterogeno partizansko vojsko, ki je v skupnem boju povezala tiste, ki so imeli največ razlogov za upor. Kot nakazuje figura z dvignjeno roko, je vodja upora partizan, ki poziva ostale, naj mu sledijo.

Umetnica je v galeriji postavila pendant Batičevi skulpturi, s podobnimi vsebinskimi poudarki, toda v drugačnem družbenem kontekstu. Postavitev v osnovi sestavlja figura ženske z otrokom v naročju in večje število kiparkinih značilnih angelov v različnih velikostih, barvah in oblikah, razporejenih okrog nje. Ženska z otrokom ima v postavitvi posebno mesto, saj je edina celopostavna figura, vsaj dvakrat višja od preostalih in umeščena v kompozicijo figur tako, da druge optično gravitirajo proti njej. Iz te postavitve je očitno, da ima ženska z otrokom v naročju posebno pozicijo v množici posameznikov, in kot je mogoče sklepati po

analogiji z Batičevim kipom, kjer partizan nastopa z dvignjeno roko v poziv upor, je to pozicija voditeljice upora, na katero je postavljena v imenu otroka, ki ga drži v naročju – prihodnosti.

Lučka Koščak s to postavitvijo potegne vzporednico med 2. svetovno vojno, ko so se ljudje bojevali za svobodo pa tudi za idejo nove, bolj pravične in enakopravne družbe (vsaj tako so verjeli), in današnjim časom, ko je spričo naraščajoče neenakosti, migracij in podnebnega kolapsa kot posledic kapitalizma ta ideja spet živa. Na različnih koncih sveta se s tem v zvezi pojavljajo številne zahteve, protesti in gibanja za spremembe, kar dobiva obrise množičnega upora. In v tem uporu, ki je ponovno povezal med seboj različne skupine ljudi, postajajo vse bolj pomembne ženske. Njihova moč, da se postavijo na to pozicijo, izhaja med drugim tudi iz izkušnje materinstva, saj z le-to spoznajo, kako težko je ustvariti življenje, ga ohranjati in varovati. Kot matere dobro razumejo pomen pravične družbene ureditve, trajnostnega razvoja, ekološke vzdržnosti in naravnega ravnovesja, saj je le tako sploh mogoče misliti o kakršnikoli prihodnosti

Lučka Koščak za izhodišče svojega umetniškega izražanja navadno uporabi osnovno človeško podobo. To podobo nato oblikuje – včasih dokaj realistično, spet drugič bolj shematsko – da najbolje prevede svoje notranje razmišljanje v fizični svet. Njene figure so tako lahko male, prijetne in skorajda vilinskega videza, spet drugič velikanske in prepletene z estetskimi načeli starodavnih kultur.

Njeno sporočilo gledalcu je večinoma zelo pozitivno naravnano, kar je v umetnosti danes redkost in zato še posebno dragocen dragulj. Lučka Koščak je zmožna iz življenjskih preizkušenj iztisniti najboljše in samo to najboljše nato predelati v svoje umetniške stvaritve.

otrok in z njimi vseh nas. To je eden glavnih razlogov, zakaj so imele ženske pomembno vlogo v NOB med 2. svetovno vojno in zakaj tudi danes vse bolj stopajo v ospredje, kar dokazujejo številna ženska gibanja, vplivne posameznice na mnogih vodilnih položajih in ne nazadnje tudi mlade aktivistke za ekološko obnovo, kot je Greta Thunberg.

Razstava Lučke Koščak, zasnovana kot pendant Batičevemu kipu, torej v ospredje postavlja žensko kot voditeljico upora proti nevzdržni trenutni situaciji in nosilko perspektive razvoja nove družbene ureditve. Če je bila v času 2. svetovne vojne skupaj z drugimi predvsem borka za osvoboditev slovenskega naroda, je danes najglasnejša borka za osvoboditev človeštva izpod tiranije kapitala, tekmovalnosti, pohlepa, sebičnosti, neumnosti ... in buditeljica upanja s pozivom, ki še vedno velja: *Zbežite sence, vzidi čisti dan! / Kdor si po tihih gozdih zakopan, / komur zgubljeni prah v vesoljstvu plava, / kdor v ječah padel si od črnih ran, / glej, iz noči življenje vzplapolava.*

Mojca Grmek, kustosinja

To sporočilo izraža tudi z obrazi svojih figur, ki so velikokrat obrnjeni malenkost navzgor, proti nebu. Čeprav so izrazi na teh obrazih spokojni, nemara celo nekoliko spomnijo na osebo, ki uživa v pomladnem vetrcu, nikakor niso zasanjani, ampak so odločni.

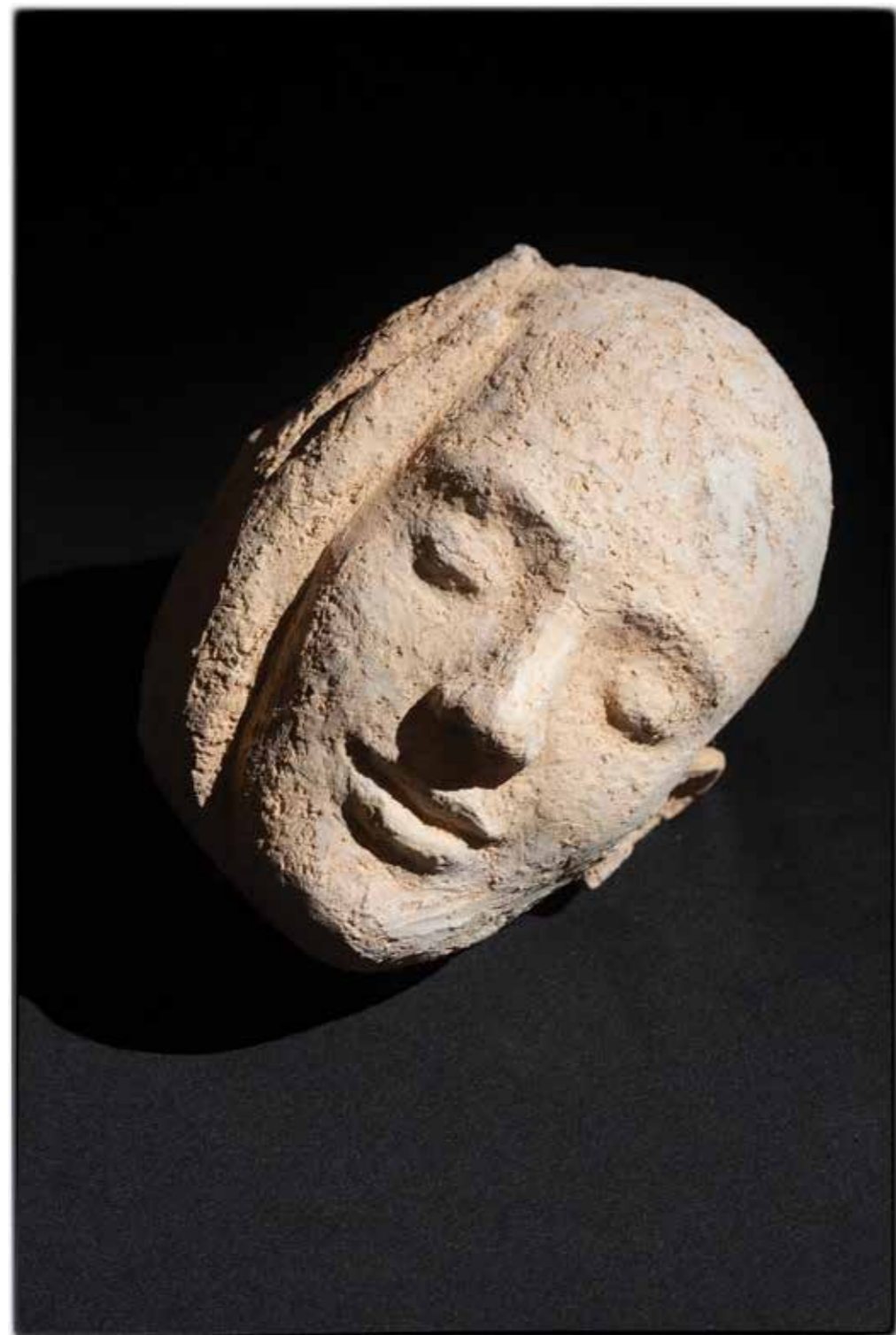
Tržiška razstava obravnava vlogo ženske v družbi. Tematika je zelo aktualna in nemalokrat predstavljena črnogledo, Lučka Koščak pa jo ponovno podaja z veliko mero optimizma. Njena ženska ni žrtev, njena ženska je borka. Sama lahko vpliva na svojo usodo, zmožna si je izboriti boljši jutri in ob vsej tej borbi je še vedno sposobna neskončno ljubiti. In seveda nikoli obupati.

Suzana Kokalj, umetnostna zgodovinarica

Angel, 2008
kamen

Slišim, 2020
žgana glina

Moč, 2019
žgana glina

Pogovor, 2020
žgana glina

Trio, 2019/2020
žgana glina

Zmagovalci, 2019/2020
žgana glina

Jagababa, 2020
žgana glina

Up, 1991
kamen

SAMOSTOJNE RAZSTAVE:

- Galerie Buysse, St. Martens-Latem, Gent, Belgija, 1989
- Atelier 28, Arlesheim, Basel, Švica, 1991; skupaj z: B. Haring
- Galerie Avancou, Bex, Švica, 1992
- *Triaz projekt. Trojna točka*, KUD France Prešeren, Ljubljana, 1992; skupaj z: T. Kolarič, D. Rozman
- Galerie Ruine, Ženeva, Švica, 1993
- Labo pour les Fetes du Cinema, Ženeva, Švica, 1994
- La Traverse, Ženeva, Švica, 1994
- Hotel de Ville, Sierre, Švica, 1994
- Galerie Merkle, Den Haag, Nizozemska, 1994
- Galerie Ruine, Ženeva, Švica, 1996
- Galerie Merkle, Den Haag, Nizozemska, 1997
- *Istrska svetloba*, Bale, Hrvaška, 1998; skupaj z: A. Batista, P. Žnidaršič
- Galerija Istraway, Pula, Hrvaška, 1998; skupaj z: B. Bratković
- Gradska knjižnica Dubrava, Zagreb, Hrvaška, 1998
- Galerie Kadans, Den Haag, Nizozemska, 1999
- *Addicted to Love I*, Hiša kulture, Pivka, 1999; skupaj z: D. Temkov
- *Addicted to Love II*, Galerie Ruine, Ženeva, Švica, 1999; skupaj z: D. Temkov
- *No borders, no wars*, Galerie Merkle, Den Haag, Nizozemska, 1999; skupaj z: T. Kolarič, A. Batista
- *Kip meseca februarja*, Galerija Latobia, Ljubljana, 2000
- *Face your Face*, Magistrat, Ljubljana, 2000
- Galerie Vista, Amsterdam, Nizozemska, 2000
- *Komunikacija*, Galerija SSK, Ljubljana, 2002
- *Reminiscence*, Gruberjeva kiparska galerija na prostem, Ljubljana, 2002
- Galerie L'Ethno, Ženeva, Švica, 2003
- *Širjenje srca*, Klub SOT 24.5, AKC Metelkova mesto, Ljubljana, 2003
- Galerie Cour St. Pierre, Ženeva, Švica, 2003
- Grosuplje, mesto kipov – *Reminiscence*, Grosuplje, 2003
- *Slovene Contemporary Art*, Ca Nova, Oira, Domodossola, Italija, 2004; skupaj z: B. Breclj, M. Gregorič
- Portugal Cultural Center Pessoa, Ženeva, Švica, 2004; skupaj z: L. Weingerl
- *Reminiscence*, Maribor, 2004
- *Eclatement du coeur*, Galerie Bistr'ok, Squat Rhino, Ženeva, Švica, 2006
- Galerija likovnih umjetnosti, Osijek, Hrvaška, 2007
- Angels, Teatro Malaposta, Lizbona, Portugalska, 2007
- Anjos de Lucka Koscak, Cine-Teatro Sao Joao, Palmela, Portugalska, 2008
- *Angeli, figure, ženske*, FDV, Ljubljana, 2008
- *Peace is Possible*, Tel Aviv, Izrael, 2008
- Minoritski samostan, Piran, 2008; skupaj z: L. Weingerl
- Night of Cultural Institutions EU, Galerija studentskog centra, Zagreb, Hrvaška, 2008; skupaj z: M. Banič-Zrinščak
- Srebrna, Galerija Schwarz, Ljubljana, 2008
- Angeli, Gradska večnica, Subotica, Srbija, 2009
- Srce srcu, Galerija Domžale, 2010
- Utelešenje duhovnega, Mestna knjižnica, Grosuplje, 2011
- Angels, Bezpala Brown Gallery, Toronto, Kanada, 2011; skupaj z: Dubravko Naumov, Li Weingerl
- Angels, Embassy of the Republic of Slovenia, Washington D.C., ZDA, 2012
- Angels, St. Cyrill's Gallery, New York, ZDA, 2012
- Galerija Prostor, Ljubljana, 2013
- Dih, Hiša kulture, Pivka, 2013
- Espace 1Piece/Picto – Contemporary Art Studios, Ženeva, Švica, 2014
- Galerija Vzpon, Ljubljana, 2015
- Slovenski dom, Toronto, Kanada, 2015
- Jazz, Galerija MKD, AKC Metelkova mesto, Ljubljana, 2015; skupaj z: Dime Temkov
- Sami na poti, Galerija Gema, Ptuj, 2016
- Prerojenje, Kosovelov dom, Sežana, 2016
- Vešče, Galerija Krško, 2017
- Zemlja, gledališko-plesna predstava, Gradska radionica, Pula, Hrvaška, 2017; skupaj z: Raph Perroud
- *Ma vie, le souffle d'amour*, Galerie MottattoM, Ženeva, Švica, 2018
- *Podvodni angel*, stalna postavitev, Otok Lisac, Sv. Juraj, Senj, Hrvaška, 2018
- *Ženske*, Galerie Mora, Carouge, Švica, 2018; skupaj z: Carmen Bayenet
- *All of Me*, Espace 1Piece/Picto – Contemporary Art Studios, Ženeva, Švica, 2018
- Lučka Koščak in njeno delo v fotografiji Toneta Stojka, Mestna knjižnica, Grosuplje, 2019
- *Dans la peau d'un ange*, Galerie Aux portes de la Champagne, Bernex, Švica; skupaj z: Carmen Bayenet
- *Vmes*, Espace 1Piece/Picto – Contemporary Art Studios, Ženeva, Švica, 2019

IZBRANE SKUPINSKE RAZSTAVE

- *Faits Divers*, Galerie Grutli, Ženeva, Švica, 1989
- *Triennale de sculpture*, Pt. Lancy, Ženeva, Švica, 1992
- *Voda in kipi 1997*, Ljubljana, Ljubljana, 1997
- *Portreti*, Galerija Latobia, Ljubljana, 1997
- *Poor People's Gallery*, Mala gradska galerija, Skopje, Makedonija, 1998
- *Festival ljubezni in umetnosti*, Galerija Alkatraz, Metelkova mesto, Ljubljana; Hiša kulture, Pivka, 1999
- *Zvok in prostor*, Magistrat, Ljubljana, 1999
- *Master Class*, Ethnographical Museum, St. Petersburg, Rusija, 2000
- *Expo 2000: Človeštvo, narava, tehnika – začetek novega sveta*, Hannover, Nemčija, 2000
- *Exposition de gravure livres d'artistes*, Toit du monde, Vevey, Švica, 2001
- *Grdi kipi*, 5. slovenska kiparska razstava, Magistrat, Ljubljana, 2001
- *Kiparjenje v ledu*, Gruberjeva kiparska galerija na prostem, Ljubljana, 2002
- *Užitek v kiparstvu*, 6. slovenska kiparska razstava, Magistrat, Ljubljana, 2001
- *Obrazi kiparstva*, 8. slovenska kiparska razstava, Magistrat, Ljubljana, 2004
- *Sopotniki moderne*, Muzej premoderne umetnosti, Spodnji Hotič pri Litiji, 2004
- *Land without Borders*, DHLU, Osijek, Hrvaška, 2004
- *Oko in duh*, 9. slovenska kiparska razstava, Magistrat, Ljubljana, 2005
- *Proces Metelkova*, Galerija Alkatraz, 12. obletnica AKC Metelkova mesto, Ljubljana, 2005
- *Europ'Art*, Pelexpo, Ženeva, Švica, 2005
- *Prostor mesta*, Galerija Kresija, Ljubljana, 2006
- *Razstava ob 15-letnici samostojne Slovenije*, Bern, Švica, 2006
- *Sublimno v kiparstvu*, 10. slovenska kiparska razstava, Magistrat, Ljubljana, 2006
- *Prochain Arret*, Galerie bacAtrois, Neuchatel, Švica, 2007
- *XIV. biennale of Cerveira*, Villa Nova de Cerveira, Portugalska, 2007
- *Peace Beyond Borders*, Murinsel, Graz, Avstrija, 2008
- *Figura kot kip, kip kot figura*, 12. slovenska kiparska razstava, Magistrat, Ljubljana, 2008
- *In the box*, Expo nationale de Visarte, Sierre, Švica, 2009
- *La Paix*, Villa du Jardin Alpin Meyrin, Ženeva, Švica, 2009
- *Les sculptures monumentales*, Hamois, Belgija, 2010
- *Act-Art*, Halles de l'Ile, Ženeva, Švica, 2010
- *Mir, La paix, Peace*, UNOG, Ženeva, Švica, 2011
- *Maribor – EPK 2012: Izrazi svoje upanje*; Svet ex-YU, Galerija DLUM, Maribor, 2012
- *Bienal de Mediteraneo*, Lizbona, Portugalska, 2013
- *Humanité*, Parc John Knox, Ženeva, Švica, 2013
- *Toronto International Art Fair*, Toronto, Kanada, 2013
- *Peace Days*, Luzern, Švica, 2015
- *Presentation of Slovenian Culture*, Ottawa, Kanada, 2015
- Gallery Kalo, Tirana, Albanija, 2015
- *Pogledi na sodobno slovensko skulpturo 1975–2015*, Galerija Velenje, 2015
- *ProjetM@MottatoM*, Ženeva, Švica, 2016
- *Gallery Kalo's selected acquisitions*, Space 3000, AKC Metelkova mesto, Ljubljana, 2016
- *Pogledi na sodobno slovensko skulpturo 1975–2015*, Obalne galerije, Piran, 2016
- *Slovenija, odprta za umetnost*, Kosovelov dom Sežana, 2017
- *6. mednarodni festival likovnih umetnosti Kranj*, Galerija v Mestni hiši, Kranj, 2017
- *13. mednarodni simpozij umetniške keramike V-oglj*, Šenčur pri Kranju, 2018
- *Vancouver's Contemporary Art Fair*, Vancouver, Kanada, 2019; skupaj z: Gallery Kalo
- *Art Nomad Projekt*, Gradska radionica, Pula, Hrvaška, 2019

NAGRADE

- *Mednarodni kiparski simpozij v snegu*, Valoire, Francija, 1988; prva umetniška in druga mednarodna nagrada za skulpturo
- *Mednarodni kiparski simpozij v snegu*, Montreal, Kanada, 1990; posebna umetniška nagrada
- županjina nagrada za skulpturo *Harmonija*, Ljubljana, 1999
- dobitnica naslova Kiparka meseca, Galerija Latobia, Ljubljana, 2000
- odkupna nagrada Mobitela, Ljubljana, 2005

LUČKA KOŠČAK

Lučka Koščak (1957) je študirala kiparstvo na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani pri profesorju Dragu Tršarju. Po končanem prvem letniku je študij nadaljevala na Ecole Supérieure d'Art Visuel (HEAD) v Ženevi, kjer so, med drugimi, nanjo vplivali njeni profesorji in mentorji Alexander Meylan, Liliane Schreiner, Daniel Wilhem in Jean Luc Daval. Diplomirala je iz tridimenzionalnega izražanja in na isti šoli zaključila tudi podiplomski študij iz kreativnosti. Že vrsto let vodi kreativne delavnice za otroke in odrasle v različnih delih sveta. Imela je več kot petdeset samostojnih razstav doma in v tujini in je dobitnica več nagrad in priznanj. Živi med Ženevo in Ljubljano.

www.luckakoscak.com

Kontakt

Lučka Koščak
Plešivica 3, 1290 Grosuplje
031 785852
lucka.koscak@gmail.com

GALERIJA
PAVILJON
NOB